

**Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Center for Education, Counseling and Research**

Nova cesta 4, 10 000 Zagreb, Croatia
Tel: + 385 1 2422 800, Fax: + 385 1 2422 801
E-mail: cesi@zamir.net; Web: www.cesi.hr;

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2008.

CESI je feministička, neprofitna organizacija osnovana 8. ožujka 1997. godine, na međunarodni Dan žena i **zalaže se za unapređenje društvenog položaja žena i ostvarenje spolne/rodne ravnopravnosti te za puno provođenje svih zakona i međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava. Razvoj civilnog društva smatramo važnim preduvjetom razvoja demokratskog društva.**

Strateški ciljevi CESI za razdoblje 2007-2011:

Unaprijediti zaštitu ženskih ljudskih prava i vrijednosti građanskog društva u Hrvatskoj i regiji.

Utjecati na donošenje i odgovornu provedbu javnih politika vezanih uz rodnu ravnopravnost – u području zdravlja, obrazovanja, rada, političke participacije.

Promicati aktivno sudjelovanje građana i građanki u procesima donošenja odluka.

Poticati uključivanje i osnaživanje marginaliziranih skupina za sudjelovanje u društvenim i ekonomskim procesima.

CESI su osnovale aktivistice i članice ženskih i mirovnih inicijativa koje imaju dugogodišnje iskustvo u radu sa ženama, mladima, predstavnicima i predstavnicama različitih institucija.

Upravni odbor čini 5 članica/članova koje donose odluke važne za upravljanje i strategiju, a članice su u 2008. godini bile Gordana Ćorić, Ivet Ćurlin, Andrea Feldman, Hrvoje Jurić i Emina Bužinkić.

U CESI-ju su tijekom ove godine bile zaposlene Gordana Obradović-Dragišić, izvršna direktorica, Sanja Cesar, voditeljica programa i zamjenica izvršne direktorice, Sanda Malbaša, voditeljica financija, Anamarija Gospočić, voditeljica programa, Nataša Bijelić voditeljica projekta, Tajana Broz, voditeljica projekta, Tina Novak suradnica na projektu i Lea Jurišić, voditeljica ureda.

Mnogi drugi su surađivali na raznim projektima u 2008. godini: Dana Budisavljević, Emina Bužinkić, Željka Jelavić. Ivona Beus-Richembergh, Berto Šalaj, Ljiljana Kukec, Romana Dugandžija, Marijana Grbeša, Mirela Gajić, Sandra Starjački, Maja Jenei, Željka Šabarić, Ivana Pukšec, Morana Ivančević, Kristina Subašić, Tamara Puhovski, Gordana Simonović, Vesna Kesić, Ana Lapčević, Snježana Vasiljević, Vedrana Kobaš, Ana Lapčević, Amir Hodžić, Biserka Šavora, Mirta Dagmar Muhić, Suzana Ribarić, Tanja Šunjić, Orlanda Obad, Stiv Cinik, Christina Zampas, Leticija Petrović, Christina Zampas.

PROGRAMI

I. ŽENSKA LJUDSKA PRAVA

CILJEVI PROGRAMA:

- promocija i zagovaranje ženskih ljudskih prava,
- unaprjeđenje ravnopravnosti spolova,
- poticanje žena na društveni aktivizam,
- jačanje i razvijanje liderskih vještina žena u svrhu preuzimanja značajnijih društvenih pozicija ,
- promicanje građanskih vrijednosti garantiranih ustavom RH.

Ženska ljudska prava su preduvjet za ostvarenje demokratskog društva.

Sudjelovanje žena u politici i položaj žena na tržištu rada bila su u prošloj godini dva prioritetna područja na kojima smo radile u okviru programa "Ženska ljudska prava" s ciljem zagovaranja za promjene i poboljšanja položaja žena kako u politici tako i na tržištu rada.

Žene u politici sudjeluju sa oko 20% u Saboru RH i Vladi RH i taj udio se ne mijenja već 8 godina. U lokalnoj samoupravi žene sudjeluju sa oko 8% u općinama, dok u gradovima i županijama 15%.

Kako bi utjecale na povećanje sudjelovanja žena u politici provedena su dva projekta: **Mlade i aktivne: politička participacija mladih žena i Liderice u lokalnim zajednicama** u svrhu razvoja kapaciteta, vještina i znanja žena u politici na lokalnoj razini.

Također smatramo da su žene na tržištu rada diskriminirane zato što žene čine 62,8 % od ukupnog broja nezaposlenih, samo 10 % žena je prisutno na upravljačkim pozicijama, u prosjeku su žene plaćene i do 20% manje za jednak rad od muškaraca. U procesu zapošljavanja jedino se žene pita misle li imati obitelj, kako će uskladiti svoje privatne obaveze i posao. Također, žrtve seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu i mobbinga kao psihološkog uznemiravanja su uglavnom žene. **Stvaranje jednakih mogućnosti za uključivanje na tržište rada i Unaprjeđenje zaštite od uznemiravanja na radnom mjestu** su projekti koje smo proveli u svrhu poboljšanja položaja žena na tržištu rada.

Metode koje CESI koristi uključuju edukacijske aktivnosti prema potrebama korisnica i korisnika (nezaposlene žene, političarke, predstavnice i predstavnici lokalne samouprave, predstavnici i predstavnice institucija, članice i članovi nevladinih udruga, sindikata i predstavnice i predstavnici poslovnog sektora). Edukacijski moduli imaju za cilj povećati specifične vještine i znanja sudionica i sudionika seminara i radionica.

Zagovaranje i lobiranje

U svrhu zagovaranja i lobiranja za ostvarenje ravnopravnosti spolova programski tim aktivno prati i analizira nacionalne i lokalne politike za uspostavu ravnopravnosti spolova.

Obzirom da je CESI prepoznata kao organizacija koja zagovara pitanje ravnopravnosti spolova i rodne jednakosti, početkom godine nas je Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti pozvalo da sudjelujemo u radnoj skupini za Izmjene i dopune Zakona o ravnopravnosti spolova. Tu smo aktivno zagovarale 20 amandmana od kojih je radna grupa usvojila četiri. Izvan radne grupe lobirale smo zastupnice i zastupnike u Saboru te su stranački klubovi HNS-a i SDP-a usvojili i u saborskoj raspravi predlagali naša dva amandmana.

Sve rezultate programa objavljujemo u tiskanim materijalima i na web stranici CESI (www.cesi.hr) kao i na našim ostalim web stranicama www.izbori.cesi.hr; www.ravnopravnost.cesi.hr i na najnovijem portalu LIBELA www.libela.org.

Rezultati programa u brojkama

- Ukupno je **707** osoba pohađalo seminare i radionice.
- Na konferencijama i u lokalnim akcijama sudjelovalo je 288 predstavnika i predstavnica institucija, politike, poslovnog sektora, medija i organizacija civilnog društva.
- Kao članice radne grupe za Izmjene i dopune Zakona o ravnopravnosti spolova zagovarale smo i utjecale na promjene Zakona o ravnopravnosti spolova – od 20 predloženih, 4 amandmana su usvojena.
- više od **100 000 osoba informirano je o stanju ženskih ljudskih prava** u Hrvatskoj i o provedenim aktivnostima CSEI putem web stranica i publikacija.
- Snimljena su 4 video spota "**Ravnopravno društvo je zdravo društvo**", u režiji Dane Budisavljević i produkciji Hulahop-a.
- Izdane su tri publikacije:
 - **Feminizam i država** – izvještaj analize funkcioniranja mehanizama rodne ravnopravnosti u RH – 500 kom,
 - **MIA – Mlade i aktivne**, brošura za mlade političarke - 1000 kom,
 - **Kutija s alatima za zapošljavanje** – priručnik za nezaposlene žene - 300 kom.

1. ŽENE, POLITIKA I DONOŠENJE ODLUKA

1.1. Liderice u lokalnim zajednicama

Sudjelovanje žena u politici u Hrvatskoj je nisko i već 8 godina stagnira na oko 20% na nacionalnoj razini. U svibnju 2009. godine u Hrvatskoj se održavaju lokalni izbori. Politička participacija žena na lokalnom nivou još je manja nego na nacionalnom nivou. Žene u Hrvatskoj sudjeluju u predstavničkim tijelima lokalne samouprave sa svega 8% u općinama, odnosno 15% u gradovima i županijama. Funkciju načelnice, gradonačelnice ili županice obnaša svega 5% žena. Posebno treba voditi računa da se izmijenio Zakon o izborima za tijela lokalne i područne samouprave. Načelnici/e, gradonačelnici/e i župani/ce te njihovi zamjenici/ce će se birati izravno i veliko je pitanje koliko će se žena uspjeti izboriti za nominaciju unutar svoje stranke. Međunarodna iskustva pokazuju da većinski izborni sustavi negativno utječu na udio žena u procesima odlučivanja. Također se do sada pokazalo da se broj žena u predstavničkim tijelima na lokalnoj razini povećavao nakon formiranja izvršnih tijela – Poglavarstava, no kako su Poglavarstva novim Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ukinuta, to više neće biti slučaj. Istovremeno općinska i gradska vijeća odnosno županijske skupštine postaju jedine političke arene na lokalnoj razini te samim time još nedostupnije ženama. Temeljem provedenih CESI projekata i napravljenih analiza potreba političarki više od 50% njih je izjavilo da im nedostaju znanja iz kreiranja rodno osjetljivih politika i *budgeta* te da nemaju osviještene svoje liderske potencijale. Teme rodne ravnopravnosti često prije svih tangiraju žene. Ukoliko žene vide da lokalna politika

treba i može rješavati njihove probleme tada će one biti i spremnije više se uključiti u politički prostor.

Žene koje uspiju doći na visoke političke funkcije u pravilu su nevidljive, jednako kao i teme vezane uz rodnu ravnopravnost. Najveći medijski prostor tijekom kampanje, ali i inače u političkom životu zauzimaju oni na vrhovima izbornih lista, odnosno oni koji su na visokim funkcijama, a to su u većini slučajeva muškarci. U emisijama emitiranim tijekom parlamentarne izborne kampanje na nacionalnim televizijama od ukupnog broja gostiju, predstavnika političkih stranaka, samo njih 16% su bile žene što je gotovo dvostruko manje od ukupnog broja kandidiranih žena (29% je bilo ukupno kandidiranih). Najveći prostor dobile su teme o unutarnjoj politici, gospodarstvu i samim izborima, dok ako se pričalo o rodnoj ravnopravnosti, tada su o tome govorile marginalne stranke. Političarke i kandidatkinje, jednako kao i teme rodne ravnopravnosti, ostaju izvan oka javnosti, te im je stoga potrebno otvoriti alternativne načine da se javnost upozna s njihovim radom. Vrlo je važno upoznati širu javnost s djelovanjem političarki jer se na taj način ruše stereotipi o ženama u politici, šalje se pozitivna slika drugim ženama da se uključe jer postaje očito da politika nije muški posao te se time doprinosi i povećanju ženske političke participacije.

Cilj projekta "Liderice u lokalnim zajednicama" je unaprijediti participaciju žena u lokalnim izborima 2009. godine. Specifični ciljevi su: unaprijediti vještine i znanja kandidatkinja na lokalnim izborima te ih osnažiti za preuzimanje liderskih pozicija, upoznati javnost s djelovanjem kandidatkinja na lokalnim izborima i temama vezanim uz rodnu ravnopravnost, te zagovarati demokratske vrijednosti koje proizlaze iz političke participacije žena u lokalnim zajednicama. Aktivnosti projekta su edukacija, izrada web portala, okrugli stolovi, lokalne akcije, izrada letka i analiza zastupljenosti žena na lokalnim izborima.

Edukacija

Tijekom jeseni u suradnji s Forumom žena SDP-a održano je 6 radionica za socijaldemokratkinje u 6 regija. Prisustvovalo im je 115 žena. Radionicama su obuhvaćene teme: rodna ravnopravnost – temeljni pojmovi, žene i vođenje – žene i moć, odnosi s medijima i žene u izbornim kampanjama te mapiranje potreba žena u lokalnoj zajednici i planiranje lokalne akcije. Sudionice su ocijenile radionice kao korisne te da su doprinjele njihovom umrežavanju i smatraju da bi ovakve radionice trebale biti češće.

Održana su dva edukacijska seminara za ukupno 42 političarke iz 6 političkih stranaka (HDZ, HSS, HSLŠ, HNS, IDS i SDP). Prvi seminar održan je u Zadru 13.-16. studeni, a drugi u Donjoj Stubici 27.-30. studeni.

Teme seminara bile su žene i vođenje, rodna ravnopravnost (*rodni stereotipi, seksizam, rodno osjetljiv jezik – kako utječu na status žena u društvu*), politike rodne ravnopravnosti (*nacionalna politika i zakonodavstvo, EU politike, CEDAW*), rodno osviještena politika u lokalnim zajednicama (*rodno-uvjetovano nasilje, zapošljavanje žena, politička participacija žena, usklađivanje privatnog i profesionalnog života*), kreiranje rodno osjetljivih proračuna, odnosi s medijima, žene u izbornim kampanjama, žene i moć te pregovaranje.

Predavačice na seminarima su bile članice CESI tima Ženska ljudska prava i Romana Dugandžija, dipl. politologinja, novinarka Business.hr, dr.sc. Marijana Grbeša, asistentica na Fakultetu političkih znanosti te Ivona Beus Richembergh, dipl. politologinja, trenerica programa Žene to mogu.

Evaluacija seminara je pokazala da je 92% sudionica jako zadovoljno seminarima i da je seminar u potpunosti ispunio njihova očekivanja dok je 8% sudionica zadovoljno seminarima i smatra da su seminari bili dobri. Neki od komentara sudionica bili su:

"Ovakav oblik seminara pruža veliku mogućnost umrežavanja i širenja dobrih odnosa među pripadnicama drugih političkih strana i opcija. To dakako otvara mogućnost suradnje u realizaciji primjena znanja i iskustava stečenih na seminaru.";

"Teme obrađene na seminaru koristit će mi da pomognem kolegicama, kako stranačkim, tako i iz ostalih stranaka da ostvarimo naš zajednički cilj: više žena koje participiraju na lokalnim razinama vlasti!" ;

"Sve što sam naučila na seminaru biti će od velike i neprocjenjive pomoći kako meni, tako i mojim stranačkim kolegicama u nadolazećim lokalnim izborima jer ćemo biti educiranije i osvještenije koliko vrijedimo te koliko možemo pridonijeti dobrobiti cijeloj zajednici".

1.2. Mlade i aktivne: politička participacija mladih žena

Istraživanja pokazuju da je zadovoljstvo srednjoškolaca funkcioniranjem demokracije u RH izrazito slabo (preko 80% nezadovoljno je njenim funkcioniranjem), gotovo 45% ih misli da demokracija možda i nije najbolji oblik vladavine, a skoro 80% ih je malo ili uopće nije zainteresirano za politiku. Dijelom kao rezultat takvih stavova je izrazito mala politička participacija mladih (svega desetak posto mladih je aktivno u organizacijama ili udrugama koje se bave političkim problemima) te njihovo gotovo zanemarivo sudjelovanje u procesima odlučivanja (svega 2% u nacionalnom parlamentu i 6,3% u tijelima lokalnih vlasti). Pojedini istraživači i istraživačice smatraju da je nesudjelovanje mladih uzrokovano i nedostatkom sredstava, informacija i osposobljenosti za aktivno političko djelovanje. Ako tome pridodamo naglašenu patrijarhalnost društva te značajnu podzastupljenost žena u političkom životu, dolazimo do izrazite potrebe da se posebno potiče i osnažuje mlade žene za participaciju u demokratskim procesima. Prema istraživanju Politička participacija žena (Ilišin, Radin, 2007.), mladi smatraju da bi se broj žena u politici povećao kada bi žene pokazale više inicijative i interesa, uključile se u rad političkih stranaka i izborile se unutar njih za visoke položaje na kojima se donose odluke. S druge strane, mlade žene u političkom djelovanju susreću se s dvostrukom diskriminacijom, onom temeljenom na dobi i onom temeljenom na spolu.

Edukacijom mladih žena i njihovim osvještavanjem te poticanjem na participaciju u procesima donošenja odluka, željele smo unaprijediti sudjelovanje mladih žena u procesu donošenja odluka u lokalnim zajednicama. Također smo željele da mlade žene osvijeste prava koja imaju kao građanke te ih potaknuti da aktivno sudjeluju u demokratskim procesima.

Aktivnosti koje smo provele bile su edukacija, akcije u lokalnim zajednicama, izdavaštvo te konferencija.

Edukacija

Tijekom godine održane su ukupno **23 radionice u 20 gradova na kojima su prisustvovala 272 mlade žene iz parlamentarnih stranaka i nevladinih organizacija**. Teme radionica bile su rodna ravnopravnost, žene i vođenje te komunikacijske i prezentacijske vještine (odnosi s medijima), a vodile su ih mlade žene educirane kroz projekte koje smo provodile u 2007. i 2006. godini. Evaluacija radionica pokazala je da su sudionice edukaciju ocijenile odličnom te su zadovoljne ovakvim načinom rada. Najkorisnijim smatraju praktične primjere i vježbe te odnose s medijima. Također korisnim smatraju osobna iskustva kako samih sudionica tako i trenerica što je dodatno doprinijelo otvaranju i progovaranju o problemima koji tište same mlade angažirane žene, a o kojima same rijetko kada govore. Jedna od sudionica radionica napisala je u evaluaciji:

"Meni je osobno ova radionica puno pomogla i shvatila sam, naučila i opazila neke stvari koje nikada do sada nisam opažala. Radionica je bila zanimljiva i poučna."

Većina sudionica izrazila je želju za što više ovakvih radionica te što je jednako važno i same trenerice su zainteresirane za daljnji rad.

Aktivnosti u lokalnim zajednicama

Provedeno je 15 akcija u 13 gradova. Akcije su organizirale sudionice projekta Mlade žene to mogu te je o njima objavljeno 54 medijskih objava čime procjenjujemo da je informirano više od 3000 osoba o rodnoj ravnopravnosti i mladim ženama u politici i društvu. Oko 200 osoba je sudjelovalo u samoj provedbi akcija.

IZDAVAŠTVO

U brošuri "**Mlade i aktivne**" su obuhvaćene teme o rodnoj ravnopravnosti, feminizmu, važnosti sudjelovanja mladih žena u društvenom i političkom životu, te su prikazani primjeri mladih i aktivnih žena u politici i civilnom društvu u Hrvatskoj. Brošura je podijeljena sudionicama radionica, konferencije, organizacijama mladih pri političkim strankama, nevladinim organizacijama te mladim ženama općenito.

Konferencija "Mlade i aktivne: politička participacija mladih žena":

Ova konferencija bila je prva konferencija na temu sudjelovanja mladih žena u politici u Hrvatskoj. Na konferenciji su izlagali stručnjaci i stručnjakinje koji/e se bave političkom participacijom mladih te mlade političarke: dr.sc. Berto Šalaj s Fakulteta političkih znanosti; mr.sc. Helena Štimac Radin, predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH; Emina Bužinkić, predsjednica Mreže mladih Hrvatske; Martina Stažnik, programska direktorica Udruge za građansko obrazovanje i društveni razvoj – DIM; Mirela Gajić, zamjenica predsjednika Foruma mladih SDP-a; Sandra Starjački, predsjednica HNS-a Sveta Nedjelja; Željka Šabarić, vijećnica HSS-a u skupštini Zagrebačke županije; Kristina Nuić, glavna tajnica Mladih hrvatskih liberala; Valentina Jarnjak, glasnogovornica DC-a; Korana Kraguljac, predsjednica Kluba mladih IDS-a Liburnija.

Konferencija je održana 16. prosinca 2008. godine u Europskom domu u Zagrebu i prisustvovalo joj je ukupno 37 osoba. Mlade žene angažirane u politici podijelile sa sudionicama konferencije neka svoja iskustva:

"U koju god novu organizaciju dođem mlade žene su redovno tajnice."

"Dok nisam izabrana u županijsku skupštinu bila sam pametna, sposobna i perspektivna. Nakon što sam izabrana postala sam 'nečija ljubavnica.'"

"Kad sam tek došla u stranku bila sam ona 'smišna mala' i gotovo nitko me nije shvaćao ozbiljno."

Dr.sc. Berto Šalaj s Fakulteta političkih znanosti naveo je četiri najčešća tumačenja zašto žene ne sudjeluju u politici: jer nemaju resursa, jer nemaju interesa, jer ih "nitko nije pitao" i jer im formalna i neformalna institucionalna pravila onemogućavaju ulazak u politiku. Žene su u Hrvatskoj obrazovanije od muškaraca, istraživanja pokazuju da postoji interes žena za politiku, a formalna pravila omogućavaju ženama da se bave politikom. No živimo u patrijarhalnom društvu koje još uvijek smatra da "žene nisu za politiku" i da je politika "muški posao", a sveprisutni seksizam otežava ženama pristup političkim institucijama te obeshrabruje one koje se uključe. Istovremeno političke stranke nemaju strategije za uključivanje žena i mladih u svoje članstvo, što upravo mlade žene ostavlja na marginama politike. Helena Štimac Radin, predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH, predstavila je kampanju za veću participaciju žena na predstojećim lokalnim izborima i pritom napomenula da je glavna odgovornost za veći broj žena u tijelima vlasti na političkim strankama. Emina Bužinkić, predsjednica Mreže mladih Hrvatske istaknula je da u Hrvatskoj živi 900 000 mladih ljudi, a Martina Stažnik, programska direktorica DIM-a iznijela je podatak da svega 6,3% članova županijskih i gradskih vijeća čine mladi dok među njima mlade žene čine oko 27,3%.

Sudionice Konferencije zaključile su da političke stranke moraju razviti strategije za uključivanje mladih žena u politiku, da trebaju unutar stranaka stvoriti okruženje u kojem se seksizam neće tolerirati te da je potrebno dodatno osnažiti ženske organizacije političkih stranaka te u njih u većem broju uključivati mlade žene. Od strane mladih žena aktivnih u politici ovakva konferencija označena je kao korisna i važna za unapređenje političke participacije mladih žena.

Izrada web portala

Tijekom parlamentarnih izbora 2007. godine pokazalo se izvrsnim kreiranje web stranice **www.izbori.cesi.hr** koja je ušla i u digitalni arhiv Nacionalne i sveučilišne knjižnice. No pokazala se potreba za kreiranjem većeg i kompleksnijeg portala koji bi sustavno pratio rad političarki i teme vezane uz rodnu ravnopravnost. Na osnovu toga je osmišljen portal Libela (www.libela.org) kao informacijski portal koji pruža informacije o rodu, spolu i demokraciji. U prijelaznom periodu redovito smo punile web stranicu www.izbori.cesi.hr te putem nje pratile aktivnosti vezane uz izbore. U periodu 1.9.2008.-15.1.2009. web stranica je bila posjećena 7500 puta. Kao najbolji neprofitni medijski projekt www.libela.org je podržan i od Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva te je početkom 2009. počeo s radom. Tim portalom stvorile smo centralno mjesto hrvatskog web prostora za informacije o sudjelovanju žena u procesima donošenja odluka i o pitanjima ravnopravnosti spolova.

Zagovaranje

Aktivnosti u lokalnim zajednicama pokrenule su sudionice projekta te su do sada održane 4 aktivnosti na teme: nasilje nad ženama, ljudska prava i rodna ravnopravnost, te politička participacija žena.

U rujnu smo gostovale na okruglom stolu Odbora za ravnopravnost spolova Grada Rijeke.

2. ŽENE I TRŽIŠTE RADA

2.1. Stvaranje jednakih mogućnosti za uključivanje na tržište rada

Obzirom da je područje radnih prava jedno od najvećih izazova u smislu ostvarenja rodne ravnopravnosti, CESI –jev cilj je doprinijeti poboljšanju položaja žena na tržištu rada. Od 2005. godine provodimo projekte koji obuhvaćaju praćenje i unapređenje anti-diskriminacijskih mehanizama u odnosu na zakone i institucionalne mehanizme odgovorne za provedbu ključnih zakona. Također smo usmjerene na direktan rad sa nezaposlenim ženama kojima pružamo edukacije i podršku u svrhu pronalaženja adekvatnog posla.

Iskustvo u radu sa ženama nam pokazuje da je ženama iznad 40 godina, bez obzira na visoko obrazovanje, posebno teško naći adekvatan posao, a većina ih je ostala bez posla zbog propadanja firmi u kojima su bile zaposlene. Dakle, bez obzira na njihovu stručnost i iskustvo, poslodavci daju prednost osobama koje vide u svom "mladom i uspješnom timu".

Isto tako, žene koje su veći period bile financijski ovisne o partneru i ostajale u kući zbog brige o djeci, starijim članovima obitelji i o kućanstvu, nisu poželjna radna snaga što zbog svojih godina što zbog dugog izbivanja sa tržišta rada i novih trendova. Za te žene ne postoje adekvatni programi od strane institucija koji bi im omogućili uključenje na tržište rada.

Generalno gledajući, ženama koje su dugo izbivale sa tržišta rada nije institucionalno omogućena adekvatna priprema koja bi ih osnažila za izazove "modernog" poslovnog svijeta, a nove mogućnosti se ne nude. Preostaje im da prihvate rad na crno i loše uvjeta rada.

Cilj projekta bio je poboljšati položaj žena na tržištu rada, osigurati jednake mogućnosti za žene i muškarce na tržištu rada te utjecati na smanjenje razine nezaposlenosti žena u RH. Ciljna skupina projekta su dugotrajno nezaposlene žene i to ona skupina žena koja je po Nacionalnom akcijskom planu zapošljavanja izdvojena kao nezaposlenošću najviše pogođena te kojoj prijete socijalna isključenost i siromaštvo: žene starije od 40 godina, žene koje su napustile školovanje, mlade žene koje završavaju školovanje i prvi put traže zaposlenje te samohrane majke.

Projekt je proveden u suradnji s udrugom DOMINE iz Splita i producerskom kućom Hulahop. Kroz projekt smo uspostavile izuzetno vrijednu suradnju sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje - Područnom službom Zagreb, odjelom za posredovanje pri zapošljavanju.

Edukacije za nezaposlene žene:

Organiziranim edukacijama bilo je obuhvaćeno 270 žena koje su dobile specifična znanja i vještine u svrhu pronalaženja adekvatnog posla.

Priprema za traženje zaposlenja:

Ova aktivnost provedena je kroz tematske radionice. Korisnice su na osnovu upitnika samoprocjene vlastitih vještina i znanja, imale priliku steći osnovne vještine, uključujući prezentacijske vještine, kako napisati učinkovit životopis, kako se pripremiti za razgovore za posao, kako odgovarati na "teška" pitanja poslodavaca/ki. Ove radionice vodile su psihologinje Vedrana Kobaš i Tina Kvartuč.

Internet soba:

Tečaj o osnovama Interneta: Kako bi se nezaposlenim ženama olakšao pristup tržištu rada te omogućio pregled aktualnih poslova na središnjim Internet portalima, korisnice su dobile znanja o osnovama Interneta . Također, žene su dva puta tjedno koristile kompjutere za pretraživanje Interneta u potrazi za zaposlenjem, te za pisanje i ispisivanje svojih životopisa, kopiranje dokumenata neophodnih za prijavu za posao, uz podršku CESI I DOMINE tima.

Grupe podrške:

U sigurnom okruženju žene su na grupama podrške izmjenjivale iskustava, informacije i savjete, i uz pomoć psihologinje pronalazile rješenja za prepreke s kojima su nezaposlene žene suočene u procesu traženja posla. Svaka osoba izradila je svoj individualni akcijski plan kao vodič za pronalaženje posla. Grupe podrške vodile su psihologinje Vedrane Kobaš u Zagrebu i Tina Kvartuč u Splitu.

Savjetovanja o osnivanju malog obrta ili poduzetništva:

Nezaposlene žene koje su željele saznati na koji način mogu pokrenuti svoj vlastiti posao ili se umrežiti i udružiti s drugim ženama u pokretanju posla sudjelovale su u radionicama na temu "Žensko poduzetništvo". Tu su imale priliku saznati što je sve nužno za pokretanje vlastitog posla, koje su razlike između obrta i firme i što je to franšizno poslovanje. Također sve sudionice su imale priliku kroz upitnike samoprocjene, dobiti uvid u svoje kompetencije i predispozicije za malo poduzetništvo, obzirom da je to veliki korak iz pozicije nezaposlene osobe. Savjetovanja su vodile Ljiljana Kukec, predsjednica udruge za franšizno poslovanje i vlasnica franšize "Body creator" i Maja Đirlić, stručna suradnica Domina u području poduzetništva.

Obuka na računalima za ECDL diplomu:

Sve sudionice ECDL programa koji je bio organiziran u suradnji s **Učilištem Algebra** prošle su edukaciju u trajanju od 7 modula. Ova edukacija je bila vrlo intenzivna i od većine korisnica ocijenjena kao vrlo korisna ali i zahtjevna za osobe koje dugo nisu uključene u edukacijske aktivnosti.

Izdavaštvo

"Kutija s alatima za zapošljavanje"

Izdale smo priručnik kako bi nezaposlenim ženama olakšale proces traženja posla. On sadrži relevantne podatke i informacije o položaju žena na tržištu rada i njihovim mogućnostima zapošljavanja, pregled propisa i zakona koji se tiču radnog prava i diskriminacije na tržištu rada, informacije o institucijama, Internet portalima i civilnim udrugama koje se bave ženama i tržištem rada te pružaju razne mogućnosti edukacije, treninga i slično. Također su dostupni i razni praktični savjeti o tome kako napisati životopis, kako se predstaviti poslodavcu i uspješno obaviti intervju za posao. Priručnik su dobile sve sudionice projekta te ga dijelimo i dalje.

Spotovi

Kako bi problematiku žena na tržištu rada učinile vidljivijom izrađena su četiri spota pod nazivom **Ravnopravno društvo je zdravo društvo**. Spotove je režirala Dana Budisavljević (producentska kuća Hulahop). O problemu nezaposlenosti žena, manjih plaća za jednak rad, udjelu žena na rukovodećim položajima te o usklađivanju obiteljskog i profesionalnog života u spotovima govore četiri aktivistice: Željka Jelavić, Emina Bužinkić, Tina Novak i Anamarija Gospočić. Spotovi će biti prikazani na televiziji uoči Međunarodnog dana žena 8.3.2009. godine.

Analiza mjera i politika za poticanje zapošljavanja žena

Vesna Kesić, vanjska suradnica CESI, analizirala je u okviru projekta mjere i politike za poticanje zapošljavanja žena te su na temelju njene analize napravljene preporuke za njihovo poboljšanje. Preporuke su predstavljene na završnoj konferenciji u okviru projekta. Analizom je obuhvaćena dosadašnja provedba mjera iz područja rada i zapošljavanja iz Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova, Nacionalnog plana zapošljavanja te lokalnih planova na razini županija.

Ukratko: analiza je pokazala da nemamo sustavno istraživanje niti prikazivanje rezultata o stanju na tržištu rada iz rodne perspektive, da nemamo nezavisnu evaluaciju mjera aktivne politike zapošljavanja uopće, kamoli iz rodne perspektive, da se na razini države ne radi rodna analiza budžeta, a obaveza nije ušla niti u novi Zakon o ravnopravnosti spolova, iako je predlagana od strane CESI. Ne postoje istraživanja o tome da li je, koliko i u kojim socijalnim i generacijskim grupama došlo do promjene rasporeda odgovornosti i dužnosti u sferi obitelji. Također "jaka" ministarstva i tijela državne uprave, poput financija, pravosuđa, sudstva, Središnjeg državnog ureda za upravu, dijelom i Ministarstva rada, gospodarstva i poduzetništva ne uključuju rodnu dimenziju.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti kao jedno od nadležnih za provedbu Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u mjeri za provedbu politike na tržištu rada usmjereno je na ženu u njenoj ulozi majke.

Institucionalni mehanizmi za provedbu ravnopravnosti spolova i dalje su nisko u državnoj hijerarhiji, a niti jedna sjednica Vlade ili Sabora nije bila posvećena ženama.

Nije prihvaćen naš prijedlog amandmana zakona da u tijelima državne uprave treba biti upravna jedinica za ravnopravnost, što bi olakšalo primjenu i provedbu Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova.

Konferencija "Položaj žena na tržištu rada"

U Zagrebu je 22. i 23. studenog 2008. održana konferencija, na kojoj je sudjelovalo 36 osoba: predstavnice i predstavnici hrvatskog Sabora, sindikata, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, političkih stranaka, organizacija civilnog društva, županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i ministarstava, te nezaposlene osobe. Na konferenciji su govorile: Gordana Čorić, Jagoda Milidrag Šmidt, Lana Načinović, Vedrana Kobaš, Kristina Fleischer i Anamarija Gospočić.

Sudjelujući u dvodnevnom radu, na osnovu izlaganja, diskusija i rada u malim grupama, sudionice i sudionici su donijeli preporuke za područje žena i tržišta rada, područje provedbe politike ravnopravnosti spolova i područje direktnog rada sa nezaposlenim ženama.

2.2. Unapređenje zaštite od uznemiravanja na radnom mjestu

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova i Zakonu o radu psihičko uznemiravanje (mobbing), kao i seksualno uznemiravanje na radnom mjestu predstavlja oblik diskriminacije, što je i povreda dostojanstva i povreda ljudskih prava osobe.

Pitanje uznemiravanja na radnom mjestu kao i seksualnog zlostavljanja je posebno zahtjevna kategorija diskriminacije, obzirom da je prema praksi sudova i odvjetništva EU postupak utvrđivanja diskriminacije teško dokaziv i dugotrajan. Za diskriminaciju na radnom mjestu može se statističkim pokazateljima unutar pojedine firme dokazati da je došlo do kršenja Zakona o radu ili zakona koji propisuje mjere i obaveze u svrhu postizanja jednakih mogućnosti na tržištu rada što je u slučaju Hrvatske Zakon o ravnopravnosti spolova.

Ovim projektom željeli smo utjecati na unaprjeđenje mehanizma zaštite radnika i radnica od uznemiravanja na radnom mjestu i povećati vještine i znanja poslodavaca o pitanjima diskriminacije na radnom mjestu.

Projektom smo nastavili naš rad na senzibiliziranju poslodavaca o jednakim mogućnostima za žene i muškarce na radnom mjestu, s naglaskom na problem uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu.

Putem upitnika poslanog na 80 adresa poslodavaca utvrdili smo spremnost poslodavaca da se uključe u razvoj modela zaštite od uznemiravanja na radnom mjestu. 20 poslodavaca izrazilo je spremnost za uključenje u zajednički angažman poslovnog sektora i organizacija civilnog društva na razvoju modela poslovnih politika protiv uznemiravanja na radnom mjestu.

U Zagrebu smo 11. prosinca organizirale radionicu na temu "Što bi poslodavci trebali znati o ravnopravnosti spolova na radnom mjestu?" kojoj su prisustvovali osobe iz slijedećih tvrtki i tijela javnih vlasti: Deloitte, Pliva, Končar, Hrvatska akreditacijska agencija, Državni ured za zaštitu i spašavanje, ZG Holding – Čistoća. Radionicu su vodile Snježana Vasiljević sa Pravnog fakulteta u Zagrebu i voditeljica projekta Anamarija Gospočić.

Na radionici su poslodavci upoznati sa zakonskim propisima vezanim za zabranu diskriminacije i sa modelom izrade internih pravilnika i politika za stvaranje jednakih mogućnosti na radnom mjestu.

II. "Senzibilizacija za pitanja roda i spola"

Glavni cilj projekta je unaprijediti odnose među spolovima/rodovima kroz senzibilizaciju mladih za vrijednosti nenasilja i rodne ravnopravnosti. Podciljevi su:

- **razvijanje znanja i vještina kroz izvaninstitucionalne edukacijske programe,**
- **povećavanje stručnog znanja i sposobnosti profesionalaca/ki koji/e rade s mladima,**
- **informiranje javnosti o problemima mladih vezanima uz seksualnost i nasilje,**
- **zagovaranje uvođenja rodne perspektive u javne politike koje se odnose na mlade u području obrazovanja i ljudskih prava.**

Rezultati programa

Direktno je edukacijskim aktivnostima (radionicama, predavanjima i tribinama) obuhvaćeno **2543 mladih** te smo na taj način utjecali na prepoznavanje nasilnih obrazaca ponašanja u vezama, unaprijeđenje vještina potrebnih za uspostavljanje kvalitetnih veza te poboljšanje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava mladih. 470 učenika/ca iz 11 škola je sudjelovalo na 5 zanimljivih i korisnih debata s poznatim mladim osobama koje su govorile o svojim stavovima i iskustvima vezanim uz rodno uvjetovano nasilje.

Različitim aktivnostima i putem medija promoviramo uspješne načine rada na prevenciji te tako omogućavamo većem broju škola provođenje aktivnosti koje su se pokazale uspješnima. Osigurano je širenje stečenih znanja i dobrih praksi u području rada s mladima u regiji na temi rodno uvjetovanog nasilja tako da je program provodilo 19 osposobljenih edukatorica/edukatora u više od 12 gradova u Srbiji.

Web stranica **SeZaM** pokazala se kao odlično sredstvo za informiranje mladih, a omogućava im i postavljanje pitanja tako da su CESI suradnice/i **pružile podršku, savjete i dodatne informacije za oko 350 mladih**. U okviru programa surađujemo s institucijama i udrugama koje se bave sličnom problematikom te se zalažemo za uvođenja rodne perspektive u javne politike koje se odnose na mlade u području obrazovanja i ljudskih prava i za uvođenje sveobuhvatne znanstveno utemeljene seksualne edukacije. Pokrenuta je i kampanja **"Dobar savjet zdravlja vrijedi"** kojima se zahtijeva otvaranje savjetovališta i klinika za mlade.

Radimo na unapređivanju znanja i vještina stručnjaka/inja koji/e rade s mladima te smo **osposobile 63 edukatora/ica za provođenje programa prevencije rodno uvjetovanog nasilja** koristeći kreativne tehnike - **kazalište, film, novinarstvo i strip**. Gotovo sve osobe koje su prošle edukaciju organizirale su u svojim školama grupe mladih koje su nakon usvajanja osnovnih znanja iz područja rodno uvjetovanog nasilja i vještina potrebnih za kreativni rad krenule u rad na projektima. **Rezultat njihovog rada s više od 900 učenika/ca je 25 filmova, 16 kazališnih predstava, 10 novinarskih članaka, radio emisija i 34 stripa**. Učenice i učenici srednjih škola bili su vrlo zainteresirane/i i motivirane/i za sudjelovanje u projektu. Završni događaj, festival i nagrade za najbolje u svakoj kategoriji – film, kazalište, strip i novinarstvo, dodatno su motivirale mlade u stvaranju radova. Korisnice/i projekta pokazale/i su da prepoznaju utjecaj patrijarhata i rodne uloge i stereotipe kao glavne uzroke rodno uvjetovanog nasilja, što je vidljivo iz njihovih novinarskih radova, filmova, stripova i kazališnih predstava. 94% profesorica/a planira nastaviti s obrazovnim aktivnostima vezanim uz rodno nasilje i njegovu prevenciju kombinirajući metode primijenjene u ovom projektu s drugim aktivnostima.

1. Nacionalna kampanja za prevenciju rodno uvjetovanog nasilja "Šutnja nije zlato"

Hrvatsko zakonodavstvo ne poznaje pojam rodno uvjetovanog nasilja. Isto tako javnost nije upoznata s uzrocima i samim sadržajem pojma što onemogućava kreiranje efikasnih preventivnih programa. Kada govorimo o rodno uvjetovanom nasilju naglašavamo važnost analiziranja društvenog konteksta u kojem se nasilje događa te podređenog položaja žena i djevojaka u patrijarhalnom društvu. Naše polazište u analizi rodno uvjetovanog nasilja je njegova utemeljenost na duboko ukorijenjenim stereotipima i očekivanjima od rodni uloga. Stoga, umjesto da se fokusiramo na nasilje usmjereno protiv žena i djevojaka kao na izoliran čin koji je počinio određeni muškarac, mi u skladu s feminističkom teorijom analiziramo povezanost toga čina sa sistemskim toleriranjem određenih tipova nasilja i upotrebom nasilja kako bi se ostvarila društvena očekivanja vezana uz rodne uloge i ponašanja.

Cilj projekta je razvijanje svijesti o potrebi uklanjanja rodni stereotipa i ostalih uzroka rodno uvjetovanog nasilja kod mladih; razvijanja svijesti o odgovornosti mladih koji će u budućnosti aktivno sudjelovati u donošenju društvenih odluka u području rodne ravnopravnosti, te promicanja vrednota rodne ravnopravnosti u stavovima i ponašanju mladih. Kampanja je prvenstveno bila namijenjena učenicama i učenicima srednjih škola, ali i njihovim nastavnicama i nastavnicama, kao i široj javnosti. Medijski dio kampanje CESI je proveo u partnerstvu s Otvorenom medijskom grupacijom - O.M.G.

Rad mladih ljudi na pitanju rodno uvjetovanog nasilja koristeći kreativne tehnike

S mladima u školama rade njihovi profesori/ice koji su prošli seminare u organizaciji CESI. Na seminarima su usvojili/e znanje i vještine potrebne za rad s mladima na temi rodno uvjetovanog nasilja koristeći kreativne tehnike poput filma; kazališta; novinarstva; i stripa. U projektu sudjeluju škole iz čitave Hrvatske¹: iz Osijeka, Požege, Šibenika, Samobora, Makarske, Belog Manastira, Orahovice, Bjelovara, Čakovca, Zadra, Pakraca, Splita, Karlovca, Pule, Ivanić Grada, Zaboka, Opatije, Zagreba, Čazme, Virovitice, Koprivnice, Bjelovara, Rijeke, Knina, Lepoglave, Velike Gorice, Siska, Križevaca, Ogulina, Krapine, Pregrade, Preloga, Bedekovčine, Metkovića i Đurđevca.

¹ Popis škola u prilogu na kraju Izvještaja.

Rezultat višemjesečnog rada mladih je 25 filmova, 16 kazališnih predstava, 34 stripa i 10 novinarskih radova. Teme radova obuhvatile su nasilje u adolescentskim vezama, obiteljsko nasilje, rodne stereotipe i rodne uloge, maloljetničke trudnoće...

Završna priredba kampanje “Šutnja nije zlato” bila je nagrada svima koji su naporno radili na stvaranju radova, ali i prilika mladima da se upoznaju, druže, razmijene iskustva te pogledaju radove ostalih koji su sudjelovali u projektu. Održana je 21. lipnja u Studentskom centru u Zagrebu, koji je tada okupirala gomila mladih ljudi i njihovih profesora/ica koji su nosili majice s natpisom "Šutnja nije zlato". Na priredbu je došlo oko 800 srednjoškolaca i srednjoškolki, iz 60 škola iz čak 32 grada iz cijele Hrvatske.

Na završnoj priredbi dodijeljene su tri nagrade najboljim radovima u svakoj kategoriji prema sudu stručnih žirija. Stručne žirije su sačinjavale, osim ekspertica/eksperata CESI i O.M.G.-a, i filmska redateljica Ivona Juka, strip crtač Stiv Cinik, novinarka Orlanda Obad i dramska pedagoginja u Zagrebačkom kazalištu mladih Kristina Jakšić. U kinu SC-a prikazani su nagrađeni filmovi, izvedena je prvonagrađena kazališna predstava a u Galeriji SC-a postavljena je izložba stripova i novinarskih radova. Priredbu je otvorio zbor "Josip Kaplan" iz Rijeke sa himnom "Šutnja nije zlato" koju su sami osmislili i skladali. Nakon dodjele nagrada dio mladih se preselio u dvorište SC-a gdje su atmosferu užarenog lipanjskog dana podigli bendovi "Route 66" i "Le Monde" svojom rokerskom svirkom.

Nakon završnog događanja izrađen je DVD s nazivom «Naučene lekcije» koji je sadržavao sve nagrađene projekte, trominutni film sa samog događaja, spotove i materijal za preuzimanje koji su osmišljeni tijekom implementacije projekta, izrađen je u 200 kopija. DVD je distribuiran kao edukativni materijal školama, udrugama i institucijama u regiji.

Učinak ovih aktivnosti na učenike/ice procijenjen je na osnovu 545 učeničkih upitnika. Učenička samoprocjena vlastitog znanja i vještina vezanih uz prevenciju rodno uvjetovanog nasilja odražava prosječni porast od 3,08 na početku projekta do 4,01 na kraju. Najveći porast pronađen je u prepoznavanju rodni stereotipa, to upućuje na činjenicu da su postignuti pojedinačni ciljevi projekta vezani za učenikovo/icino prepoznavanje rodni stereotipa i senzitivnost prema njima. **Otprilike polovina mitova o nasilju u vezama prisutni su u značajno manjem postotku među mladima koji su uključeni u projektne aktivnosti, u usporedbi s njihovim vršnjacima koji nisu bili izloženi prevenciji rodno uvjetovanog nasilja.** Ovo posebice važi za izjave koje se odnose na emocionalne i psihološke aspekte rodno uvjetovanog nasilja koji, među širom populacijom, nisu prepoznati kao nasilje (na primjer ljubomora). Visoke razine zadovoljstva među učenicima/ama sa sudjelovanjem u ovom projektu vidljive su u činjenicama da 97% učenika/ica koji su ispunili/e evaluacijske obrasce izjavljuju da bi bili voljni sudjelovati u budućim aktivnostima koje se bave prevencijom rodno uvjetovanog nasilja u adolescentskim vezama. Dodatan rezultat projektnih aktivnosti je povećanje kvalitete odnosa između učenika/ica i njihovih profesora/ica. **Mnogi su profesori/ice naveli da je njihova uključenost u projekt pozitivno utjecala na odnos učenik/ica - profesor/ica, povećala razine samopuzdanja i dala uvid u način na koji mladi ljudi razmišljaju, omogućujući mnogo bolje međusobno razumijevanje.** To je potvrdila i činjenica da 80% svih učenik/ica uključenih u projektne aktivnosti ima povjerenja u sposobnosti njihovih profesor/ica da pomognu njima i njihovim prijateljima u obliku izravne pomoći, savjeta ili podrške u slučaju da se osobno susretnu ili budu svjedoci rodno uvjetovanog nasilja.

Tribine o nasilju u adolescentskim vezama

U Osijeku, Rijeci, Zagrebu, Splitu i Samoboru su tijekom travnja i svibnja održane tribine o nasilju o adolescentskim vezama pod nazivom "Šutnja nije zlato". Naša je ideja bila da na tribine kao posebne goste/gošće dovedemo i poznate, popularne i uspješne mlade osobe

koje su već afirmirane u područjima kojima se bave te koje svojim primjerom mogu promovirati nenasilje, toleranciju i ravnopravne odnose između muškaraca i žena. Na tribinama su kao posebni gosti/gošće govorili pjevač Luka Nižetić, glumica Nela Kočiš, djevojke iz grupe Angels: Tea Mišković. Martina Begčević i Matilda Oroši, glumica i voditeljica Iva Šulentić, pjevačica Emina Arapović, pjevačica i voditeljica Ida Prester.

Mladi su se aktivno uključili te imali mnoštvo pitanja o rodno uvjetovanom nasilju. Navodili su primjere iz svoje okoline o djevojkama koje su u nasilnim vezama i pitali što mogu učiniti.

Gosti / gošće tribina su bili odlični sugovornici/e koji su pokazali zavidno poznavanje problema te su vrlo aktivno sudjelovali u diskusiji.

Na tribinama je ukupno sudjelovalo oko **470 učenika/ca iz deset srednjih škola.**

Medijska kampanja

Kampanja se temeljila na rezultatima CESI istraživanja a cilj joj je bio osvještavanje javnosti, osobito mladih ljudi, o različitim tipovima nasilja koji čine rodno uvjetovano nasilje. Sastojala se od TV spotova te tiskanih materijala (reklamni paneli, *city-lightovi* i novinski oglasi). Napravljena su četiri različita TV spota; koja pokrivaju obiteljsko nasilje, silovanje u vezi, i trgovinu ženama, dok je četvrti bio kombinacija prva tri. Pažljivo je planiran raspored prikazivanja spotova, počevši od najpoznatijeg oblika rodno uvjetovanog nasilja – obiteljskog nasilja, kako bi se predstavio logo i slogan kampanje. Nakon toga uslijedio je spot o silovanju na spoju, kao odgovor na istraživačke rezultate koji su pokazali da 29% mladića i 9% djevojaka vjeruje da kada djevojka kaže «ne» spolnom odnosu ustvari misli «da». Spot o trgovini ženama prikazan je prije i za vrijeme ljetnih praznika, kada mnoge djevojke planiraju ljetne praznike i putuju u strane zemlje kako bi radile kao kućne pomoćnice, kako bi podigli njihovu svijest i svijest njihovih roditelja o toj vrsti opasnosti. Konačno, četvrti spot pušten je na samom kraju kampanje, kombinirajući već poznate kadrove prijašnja tri spota, kako bi se naglasila poruka.

HTV kao nacionalna javna televizija je osigurao besplatni medijski prostor, a isto su učinili RTL i Večernji list. Spotovi su prikazani 627 puta na HTV i 116 puta na RTL-u, dok je radio *jingle* pušten 164 puta. Ukupna vrijednost besplatnog TV i radio prostora procjenjuje se na nekih 2.3 milijuna EUR. Najsnažnije scene iz TV spotova korištene su za stvaranje četiri različita *jumbo plakata* i četiri različita *citylights-a*, ukupna vrijednost dobivenog besplatnog prostora procjenjuje se na 40.000 EUR.

Učinke medijske kampanje na glavnu ciljanu publiku analizirala je agencija za istraživanje javnog mnijenja Hendal na nacionalno reprezentativnom uzorku mladih u dobi između 15 i 18 godina. Evaluacija medijske kampanje jasno pokazuje da je ciljana skupina usvojila i razumije pojam rodno uvjetovanog nasilja te prepoznaje vezu između različitih oblika nasilja. Svi spotovi su imali vrlo ohrabrujuće učinke na spremnost ispitanika/ca da učine nešto oko nasilja ili ga prijave, te su ih naveli na razmišljanje o predstavljenim temama. Najvažniji uspjeh medijske kampanje «Šutnja nije zlato» je da 91% ispitanika vidi vezu između sva tri tipa nasilja – obiteljskog nasilja, silovanja na spoju i trgovine djevojkama i ženama. Sa sloganom kampanje “Šutnja nije zlato” upoznato je 92% ispitanika/ca i vrlo dobro je prihvaćen među mladima koji ga koriste kada je važno o nečemu javno progovoriti.

2. Edukacija i informiranje

- Radionice / predavanja / tribine

U različitim srednjim školama je održano više od **20 radionica** na teme rodne ravnopravnosti i prevencije rodno uvjetovanog nasilja, te desetak predavanja koja su se osim pitanjem nasilja bavila i problemom seksualnih i reproduktivnih prava i zdravlja mladih.

Serije radionica s temama nenasilne komunikacije, rodnih identiteta, adolescentskih veza, nasilja u vezama i ljudskih prava provedene su za dvije grupe mladih, štíćenika/ca Zajednice mladih Osijek – SOS dječje selo Ladimirevc, te za slijepe i slabovide mlade osobe u Centru Vinko Bek u Zagrebu.

U Velikoj Gorici je 10 vršnjačkih edukatora/ica provodilo radionice i tribine prevencije nasilja u adolescentskim vezama pod nazivom "Ljubav i popratne pojave". Edukacija je provedena u osnovnim školama te u prvim i drugim razredima Zrakoplovne škole. U edukaciji je sudjelovalo oko 600 učenika/ca. U osnovnim školama provedena je evaluacija koja pokazuje da su mladi program dobro prihvatili, a nazočne nastavnice (razrednice) pohvalile su tribinu.

Sudjelovale smo na tribini Odgoj za rodnu ravnopravnost, na poziv i u organizaciji Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova u Čakovcu, za pedesetak djelatnika/ca odgojno obrazovnih ustanova iz Međimurske županije.

U suradnji s Obiteljskim centrom iz Rijeke prigodom Nacionalnog dana za borbu protiv nasilja nad ženama održan je okrugli stol na temu nasilja u vezama za predstavnike/ce različitih institucija iz Rijeke.

Sudjelovale smo na tribini u Križevcima povodom dana ljudskih prava u organizaciji Foruma žena Križevci. U sklopu tribine "Šutnja nije zlato" predstavljen je rad CESI u području prevencije nasilja u adolescentnim vezama i izvedena kazališna predstava "Ma, sve je u redu ..." koja je dobila prvu nagradu na festivalu "Šutnja nije zlato".

Regionalna konferencija „Nasilje protiv žena - utjecaj na javne politike “

Konferenciju su u Beogradu ,za predstavnice organizacija iz Hrvatske, Srbije i BiH koje se bave pitanjem prevencije i suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja, organizirali CARE International NWB, AŽC–Autonomni ženski centar, CESI–Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje i MEDICA–Zenica.

Svrha konferencije bila je unaprijediti znanja i informiranost sudionica o politikama Vijeća Europe vezanim uz nasilje protiv žena i mogućnosti utjecanja na politike svojih država. Politike Vijeća Europe prema problemu nasilja protiv žena i mehanizme utjecaja na države članice te rad nevladinih organizacija koji lobiraju na EU nivou predstavile su Carol Hagemann – White, konzultantica Vijeća Europe, University Osnabruck, Karine Henrotte Forsberg, predsjednica Gender Equality Grouping pri Vijeću Europe i Rada Borić, članica Ženskog lobija, a Gary Barker, Instituto PROMUNDO, Brazil je govorio o politikama i iskustvu u radu s institucijama u donošenju preporuka koje se tiču uloge muškaraca u borbi protiv nasilja nad ženama.

Letci

Cesi su pripremile i tiskale letke/publikaciju na temu nasilja u vezama u 3000 primjeraka i distribuirale ih srednjoškolcima/kama. Publikacija govori o prepoznavanju nasilja, sadrži neke statističke podatke, testove koji pomažu prepoznati nalaziš li se u nasilnoj vezi, kako pomoći prijateljici/prijatelju u nasilnoj vezi te sadrži i informacije kome se obratiti.

Web stranica SEZAM, on-line savjetovanje

Web stranica SEZAM www.sezamweb.net mladima pruža točne, potpune i provjerene informacije o kompleksnim pitanjima vezanim uz seksualnost, rodnu ravnopravnost, nasilje u vezama i zaštitu njihovih prava. On-line savjetovanište mladima garantira anonimnost te im omogućuje dobivanje točnih i brzih odgovora na pitanja koja ih muče. O web stranici su objavljeni tekstovi te je na taj način reklamirana kao portal za mlade o seksualnosti na različitim televizijama, web portalima i novinama. Stranica se redovito obnavlja novim sadržajima vezanim uz naš rad, aktualnostima i novim spoznajama vezanim uz teme kojima se bavimo. Pitanja koja mladi postavljaju putem elektronske pošte na SeZaM web-stranici dobar su pokazatelj nedovoljne informiranosti, netočnih uvida, kao i predrasuda i zbunjenosti o temama kao što su seksualnost, kontracepcija, spolno prenosive infekcije, emocionalne i psihološke dimenzije seksualnosti, nasilje ... Oko 350 mladih ljudi je tražilo savjete i pomoć u on-line savjetovaništu.

Web stranica ima pod-domenu Šutnja nije zlato na kojoj se mogu naći sve informacije i materijali proizvedeni u okviru projekta. Pod-domena sadržava informacije o seminarima, projektima škola koje sudjeluju u projektu, materijalima medijske kampanje (spotovi, jingleovi), a ima i forum na kojem su mladi koji sudjeluju u projektu mogli diskutirati i razmjenjivati informacije.

Aktivno smo sudjelovale u radu **Stručne radne skupine za izradu programa usavršavanja iz područja ravnopravnosti spolova** za nositelje/nositeljice odgojno-obrazovne djelatnosti koju je osnovala Agencija za odgoj i obrazovanje, a kojoj je zadatak bio izraditi program usavršavanja i osposobljavanja iz područja ravnopravnosti spolova za nositelje/ice odgojno obrazovne djelatnosti.

3. Projekt *Šalji dalje!* - Izgradnja kapaciteta i regionalna suradnja na prevenciji rodno uvjetovanog nasilja

Projekt "Šalji dalje!" osigurao je širenje stečenih znanja i dobrih praksi u području rada s mladima na temi rodno uvjetovanog nasilja i njihovu primjenu u Srbiji.

U Novom Sadu je održan trodnevni seminar krajem svibnja 2008. godine. Na seminaru su sudjelovali/e predstavnici/e različitih organizacija koje se bave ženskim pravima, građanskim obrazovanjem i obrazovanjem za ljudska prava, predstavnici/e organizacija mladih koje rade na pitanjima vezanim uz nasilje te seksualnim i reproduktivnim pravima i zdravljem, predstavnici/e Romske inicijative te profesorice i stručne suradnice iz srednjih škola. 19 edukatorica/edukatora je osposobljeno za provođenje programa namijenjenih mladima usmjerenih na prevenciju rodno uvjetovanog nasilja. Sudionice/i seminara provode preventivski edukativni program namijenjenih mladima ne samo u gradovima iz kojih dolaze (Beograd, Novi Sad, Valjevo, Niš, Bor, Velike Plana, Smederevska Palanka i Tutin), već i u Zaječaru, Dimitrovgradu, Zemunu, Kruševcu...Ukupno je 1037 mladih sudjelovalo u edukativnim aktivnostima, steklo nova znanja i svijest o rodno uvjetovanom nasilju te je izvršen utjecaj na promjene u njihovim stavovima i ponašanju vezane uz rodne odnose. Provedena je ljetna škola u trajanju od 10 dana na kojoj je 30 učenika/ca srednjih škola osposobljeno za provođenje vršnjačke edukacije. Provođene su aktivnosti namijenjene djevojkama s invaliditetom, te edukacija za Romsku djecu i adolescente koji pohađaju osnovnu školu i one koji ne idu u školu. Održani su seminari o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji rodno uvjetovanog nasilja za mlade iz političkih stranaka te za volonterke i volontere organizacija mladih.

Postignuta je vidljivost i osnažena pozicija CESI kao centra znanja i izvrsnosti koji kroz prenošenje znanja, vještina i dobre prakse potiče usavršavanje, razvoj i osnaživanje organizacija koje se bave pitanjima rodni odnosa i rodno uvjetovanog nasilja u regiji.

Ministarstvo prosvete Vojvodine je dodijelio licencu jednoj od organizacija za provođenje programa prevencije rodno uvjetovanog nasilja u školama u Vojvodini. Edukatorice/i procjenjuju da su svojim radom značajno doprinijele/i boljoj senzibiliziranosti javnosti i samih korisnika/ca, te ukazali na problem rodno uvjetovanog nasilja u zajednici i pokazali načine rješavanja problema. Efekti rada u školama vidljivi su u tome što je veći broj učenika/ca zainteresiran za takav rad i rado se priključuju akcijama.

CESI je osigurao informacije, dodatni edukacijski materijali i podrška u radu za sudionike/ce seminara.

4. Projekt Muškarci i politika rodne ravnopravnosti

CESI sudjeluje u međunarodnom projektu "*Muškarci i politika rodne ravnopravnosti*" koju koordiniraju Instituto Promundo iz Brazila i International Center for Research on Women iz SAD-a, a u njemu sudjeluje 10 zemalja. Projektne aktivnosti uključuju provođenje kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja o muškarcima i ravnopravnosti između muškaraca i žena i analizu politika. Nakon toga će uslijediti aktivnosti javnog zagovaranja u zemljama koje sudjeluju u projektu i u ključnim međunarodnim razvojnim organizacijama. Svrha projekta je ukazati na ključna mjesta utjecaja u svrhu promjene, te osigurati donositeljima odluka praktične strategije za postizanje promjena stavova i ponašanja muškaraca u odnosu na seksualno i reproduktivno zdravlje, očinstvo i rodno uvjetovano nasilje.

CESI je u listopadu 2008. godine započeo sa provođenjem istraživanja o maskulinitetima u Republici Hrvatskoj. Ovim istraživanjem ispitat ćemo različite aspekte života muškaraca: od djetinjstva, škole, obitelji, radnog mjesta, roditeljstva, seksualnosti, zdravlja, kvalitete života, i nasilja pa sve do odnosa prema ravnopravnosti između muškaraca i žena. Također, zanima nas kako žene doživljavaju i vide muškarce tako da ćemo ispitivati i njihove stavove i mišljenja.

Istraživanje će se provoditi u Gradu Zagrebu i Osječko-baranjskoj županiji na uzorku od 1500 muškaraca i 500 žena, a ciljna grupa su muškarci i žene u dobi od 18 – 60 godina. U provođenje istraživanja će biti uključeno sedamdesetak studenata/ica Zagrebačkog i Osječkog sveučilišta.

CESI trenerice vodile su četverodnevni trening pod nazivom Maskuliniteti i rodna ravnopravnost koji je u organizaciji CARE International NWB održan u Crnoj Gori za 18 sudionika/ca (14 mladića i 4 djevojke) u dobi od 17 do 26 godina iz Srbije, Hrvatske, BiH i Crne Gore. Oni/e su predstavljali 6 grupa mladih koje su uključene u projekt rada s mladićima na temi rodno uvjetovanog nasilja.

5. Kampanja "Dobar savjet zdravlja vrijedi"

CESI i Mreža mladih Hrvatske su krajem 2008. godine pokrenuli kampanju pod nazivom **"DOBAR SAVJET ZDRAVLJA VRIJEDI"** koja je usmjerena na seksualno i reproduktivno zdravlje i prava mladih.

U osmišljavanju kampanje sudjelovala je grupa zagrebačkih srednjoškolki i srednjoškolaca a cilj joj je upozoriti na činjenicu da su mladima potrebne informacije i savjeti o seksualnosti te savjetovališta i klinike o seksualnom i reproduktivnom zdravlju. Kampanja je započela uličnom akcijom ispred Klasične gimnazije. U akciji je sudjelovalo dvadesetak volontera/ki koji/e su svojim vršnjacima dijelili promotivne materijale kampanje te su skupili oko 3000 potpisanih razglednica. U razglednicama se zahtijeva otvaranje savjetovališta i klinika za mlade o seksualnom i reproduktivnom zdravlju koje će biti prilagođene upravo njihovim

potrebama. Potpisivanje razglednica se nastavlja i kada prikupimo zadovoljavajući broj, bit će uručene Ministru zdravstva i socijalne skrbi.

U okviru kampanje tiskano je 2000 letaka sa 6000 razglednica, 1000 brošura o seksualnim pravima, 500 blokova, 500 kalendara i 1000 olovaka sa logom kampanje. Uz to je tijekom akcije podijeljeno više od 1000 kondoma.

6. Zagovaranje i javne politike

Kroz različite aktivnosti radimo na uključivanju rodne perspektive u programe prevencije nasilja među mladima. Za naš rad smo uspjeli/e dobiti podršku Pravobraniteljice za djecu, relevantnih ministarstava i vladinih ureda, saborskih odbora koji se bave pitanjima djece i mladih te ravnopravnosti spolova. Sugestije za uključivanje rodne perspektive u Nacionalni plan djelovanja za mlade iznijele smo na Nacionalnoj konferenciji za mlade koju je na Bjelolasici organiziralo Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Pritužba protiv RH zbog programa seksualne edukacije

U listopadu 2007. godine je **Interights**, međunarodna organizacija sa konzultativnim statusom pri Vijeću Europe u suradnji sa **Centrom za reproduktivna prava** iz New Yorka i CESI podnio **kolektivnu pritužbu** Europskom odboru za socijalna prava protiv Republike Hrvatske radi podržavanja i pokušaja da uvede diskriminatoran i znanstveno netočan apstinencijski program seksualne edukacije u škole. Time se ugrožava zdravlje mladih ljudi i krši Europsku socijalnu povelju. Tijekom 2008. godine Republika Hrvatska se očitovala na stavke iz pritužbe, a Odbor je nakon toga imao još dodatnih pitanja za obje strane koja su uključivala i informacije vezane uz zastupljenost sadržaja o seksualnosti u obaveznom kurikulumu. Odluka Europskog odbora za socijalna prava trebala bi biti poznata u proljeće 2009. godine.

Građanska koalicija STOP RIZIČNOM SPOLNOM ODGOJU

CESI već niz godina radi na uvođenju rodno osjetljive, znanstveno utemeljene seksualne edukacije u škole. Tako smo početkom siječnja 2007. godine inicirale osnivanje Građanske koalicije STOP RIZIČNOM SPOLNOM ODGOJU www.zamirnet.hr/stoprso.

Strateško planiranje Koalicije na kojem je sudjelovalo petnaestak predstavnika/ca različitih organizacija i pojedinki održano je u veljači u Termama Jezerčica. Tada je redefinirana i misija Koalicije koja sad glasi: *Zalažemo se za uvođenje i provođenje jedinstvenog školskog standardnog odgojno – obrazovnog programa o ljudskoj seksualnosti koji poštuje načela suvremenog zdravstva i ljudskih prava. Zagovaračkim aktivnostima utječemo na obustavu neuspješne javne politike reproduktivnog i seksualnog zdravlja i prava djece i mladih koju provodi Vlada RH. Pri tome surađujemo sa domaćom i međunarodnom stručnom i političkom javnošću i tijelima državne uprave. Vjerujemo da djeca i mladi imaju pravo na potpune i sveobuhvatne informacije o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima.* Formirana i su i četiri tima: mediji/PR, suradnja s domaćim i stranim institucijama, logistika i namicanje financijskih sredstava koja su nastavila raditi na zaustavljanju uvođenja diskriminirajućeg i znanstveno neutemeljenog programa u škole.

Konačno je krajem godine nakon provedenog vrednovanja eksperimentalnih programa Zdravstvenog odgoja i obrazovanja donesena preporuka da se programi ne uvedu u osnovne i srednje škole. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i dalje ignorira naše zahtjeve za pristup informacijama kojima tražimo dostavljanje rezultata evaluacije i službenu odluku Ministarstva.

III. PODRŠKA, EDUKACIJA I RAZVOJ CIVILNIH INICIJATIVA

Ciljevi programa:

- osnaživanje i podrška ženskih grupa, civilnih inicijativa i pojedinki,
- razmjena informacija te povezivanje uključivanjem u mreže i koalicije.

Podršku raznim udrugama dajemo na njihov poziv i zahtjev u financijskim pitanjima, planiranju i osmišljavanju aktivnosti te kroz povećanje vidljivosti aktivnosti civilnog društva. Tako smo pomogle nekoliko udruga u pisanju projekata, ali i stavile na raspolaganje materijale iz arhive i knjižnice na tražene teme.

MREŽE I SURADNJA

CESI je članica nekoliko mreža u čijim aktivnostima sudjelujemo kroz planiranje i sastanke te lobiranje i zagovaranje. Posebno smo aktivne u mreži **ASTRA**, a Sanja Cesar je i članica Upravnog odbora mreže. Tako je krajem 2009. godine sudjelovala na **AWID**-ovom međunarodnom forumu o ženskim pravima i razvoju "Snaga pokreta" u Južnoj Africi. Članice **ASTRA** mreže iz nekoliko zemalja na forumu su održale zapažen panel "Izgradnja pokreta za seksualna i reproduktivna prava u CEE kao odgovor na rast religijskog fundamentalizma". Predstavnica CESI je na panelu predstavila otpor negativnom utjecaju katoličke crkve na seksualna prava žena i mladih kroz djelovanje Građanske koalicije Stop rizičnom spolnom odgoju. Neke od najintenzivnijih promjena koje su se dogodile u svijetu su rezultat zajedničkog napora mnogih, povezanih u različite socijalne pokrete. Svoje inspirativne vizije budućnosti, snagu i iskustva u Cape Town-u je dijelilo 2200 sudionica i sudionika iz cijelog svijeta na **AWID**-ovom međunarodnom forumu.

ASTRA Network (Central and Eastern Europe Womens Network for Sexual and Reproductive health and Rights) je regionalna mreža koja želi senzibilizirati javnost i osigurati da pitanje reproduktivnih i seksualnih prava i zdravlja žena u centralnoj i istočnoj Europi dobije odgovarajuću pažnju i bude prepoznato kao jedan od prioriteta na međunarodnom i regionalnom planu.

WGNRR - *The Women's Global Network for Reproductive Rights* je međunarodna mreža koju čine grupe i osobe koje se zalažu za priznavanje i zaštitu reproduktivnih prava žena. Mreža je osnovana 1978. i ima 853 članice iz 157 zemalja sa svih kontinenata.

Mreža za suradnju u obrazovanju jugoistočne Europe (*South East European Educational Cooperation Network*) je projekt u okviru Pakta o stabilnosti, a cilj je uspostavljanje baze podataka koja će omogućiti protok informacija o razvoju obrazovanja i obrazovnih sistema u jugoistočnoj Europi.

The Network of East – West Women je mreža osnovana 1991. godine i ima poseban konzultativni status u Ekonomskom i Socijalnom vijeću UN-a. CESI je članica od 2002. godine. **NEWW** koordinira istraživanja i javno zagovaranje koje podržava ravnopravnost žena i njihovo potpuno sudjelovanje u svim područjima javnog i privatnog života.

ENAWA je mreža 30 organizacija koja promovira ideju Pekinškog plana akcije, osigurava feminističku analizu različitih medija i razmjenu informacija među ženama, a aktivnostima pokriva razna područja kao što su edukacija, zdravlje i održivi razvoj.

Partnerske organizacije na različitim projektima bile su: **OMG**-Otvorena medijska grupacija, Autonomni ženski centar, Beograd, Medika, Zenica, **CARE International** **NWB**, Norveška

narodna pomoć, DOMINE Split, Hulahop Zagreb, HZZ Područna služba Zagreb, Interrights London, Center for Reproductive Rights New York.

ORGANIZACIJSKI RAZVOJ I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

Vizija

Republika Hrvatska je demokratsko, socijalno pravedno društvo u kojem sve osobe uživaju jednaka prava i imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih potencijala te ravnopravno sudjeluju u svim aspektima društvenog, političkog, kulturnog i ekonomskog života.

CESI je društveno prepoznat centar izvrsnosti, izvor znanja i vještina koji potiče usavršavanje, razvoj i osnaživanje svih društvenih aktera za pravedno društvo.

Misija

CESI je feministička organizacija koja se zalaže za unapređenje društvenog položaja žena i ostvarenje spolne i rodne ravnopravnosti te za puno provođenje svih zakona i međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava. Razvoj civilnog društva smatramo važnim preduvjetom razvoja demokratskog društva.

Vrijednosti i principi djelovanja

CESI svoje djelovanje zasniva na radu za opće dobro, a u skladu sa vrijednostima feminizma, nenasilja, ravnopravnosti, tolerancije, uvažavanja različitosti, solidarnosti te jednakih mogućnosti.

Društvene promjene koje vode ka pravednijem i odgovornijem društvu te socijalna osjetljivost važne su odrednice za koje se zalažemo u svom djelovanju. Znanje, fleksibilnost i spremnost na suradnju te stalno promišljanje teorije i prakse osobine su koje negujemo kao pojedinke/ci i kao članovi/ice tima.

Razvijat ćemo vještine vođenja te osiguravati učešće i doprinos svake osobe kao i vlastitih iskustava u radu. Sukobima u grupi pristupati ćemo kao mogućnostima za nova iskustva koja potiču naš osobni i grupni rast i razvoj.

CESI je tijekom 2008. godine nastavio provoditi plan razvoja organizacije. Tako smo u rujnu održale operativno planiranje za slijedeću godinu. Što se tiče ključnih organizacijskih postignuća ona su vezana uz stvaranje i održavanje organizacijske klime koja omogućava razvoj i zadržavanje kvalitetnih ljudskih resursa. CESI je jedna od rijetkih organizacija u Hrvatskoj koja ima stabilan tim stručnjakinja/stručnjaka i aktivistkinja/aktivista koje/i predano rade u smjeru postizanja vizije organizacije koristeći različite i inovativne metode rada. Zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu rada i vođenja ženske organizacije članice CESI su prepoznale važnost kontinuiranog rada na organizacijskom razvoju i unapređenju kvalitete rada i pruženih usluga te razvoju ljudskih resursa. Tako CESI ima definirane unutrašnje procedure, jasnu i efikasnu strukturu organizacije, a važan segment razvojne politike predstavlja jasna komunikacija te stvaranje atmosfere koja će poticati kontinuirano učenje, profesionalni i osobni razvoj. U prosincu smo započele sa radom na komunikacijskoj strategiji kroz niz radionica čiji je cilj planiranim i kontroliranim aktivnostima komunikacije sa javnošću predstaviti rad i kvalitetu CESI na način da se unaprijede i učvrste imidž i prepoznatljivost. Prepoznatljivost će se ostvariti kroz razvoj strateškog pristupa PR aktivnostima.

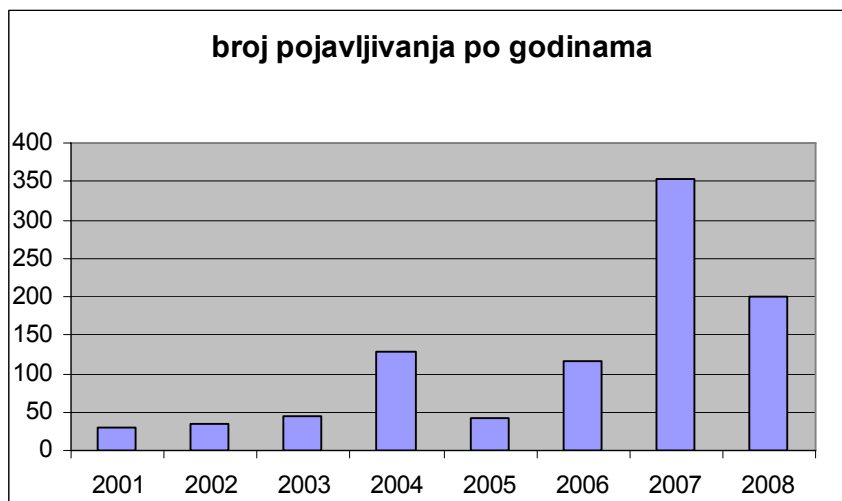
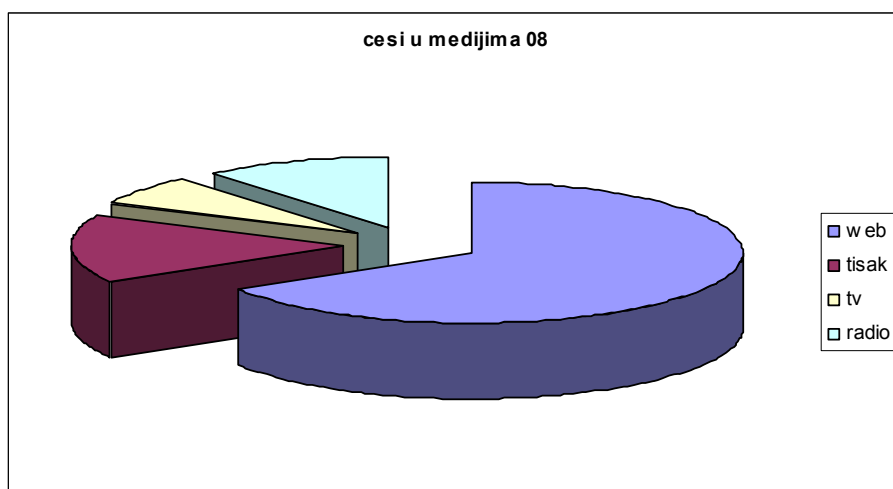
Redovito smo održavale naše internetske stranice www.cesi.hr te ih nadopunjavale vijestima o aktivnostima, ali i aktualnim ženskim pitanjima.

Osim toga aktivno smo sudjelovale na različitim seminarima, skupovima, konferencijama, akcijama koje su organizirane u Hrvatskoj i inozemstvu.

Medijski izvještaj

Pratile smo web/elektroničke medije, dnevni tisak, televiziju, radio, tjednike, mjesečnike (uključujući i lokalna izdanja te lokalne televizijske i radio postaje). Izvještaj je koncipiran na temelju članaka koje posjedujemo u svojoj arhivi te internom sistemu praćenja pojavljivanja u medijima (kalendar aktivnosti).

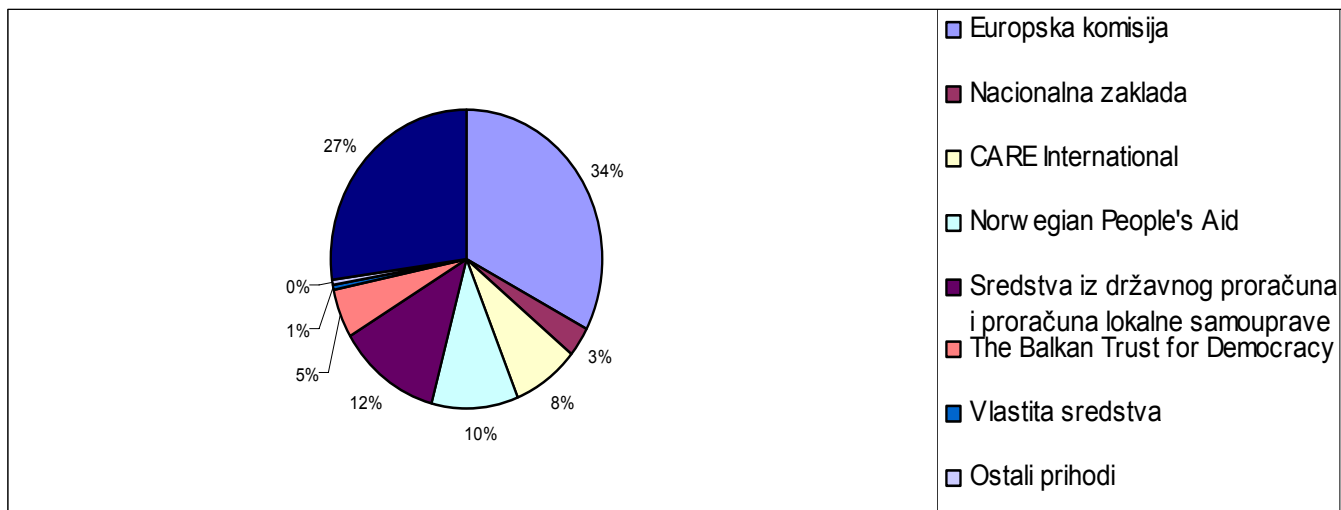
Prema našim podacima, u odnosu na 2008. godinu frekventnost pojavljivanja u medijima 2009. se smanjila ali i dalje predstavlja rast u odnosu na prethodne godine. Najveći broj pojavljivanja i objava je i nadalje na Internet portalima (66,5%), slijedi tisak (15,5%) te radio (11%) i TV (7%)

CESI kontinuirano surađuje sa novinarima i novinarkama, te je prepoznatljiv kao referentno mjesto za teme nasilja u vezama mladih, seksualnih i reproduktivnih prava, sudjelovanja žena u izborima te promicanja jednakih mogućnosti na tržištu rada.

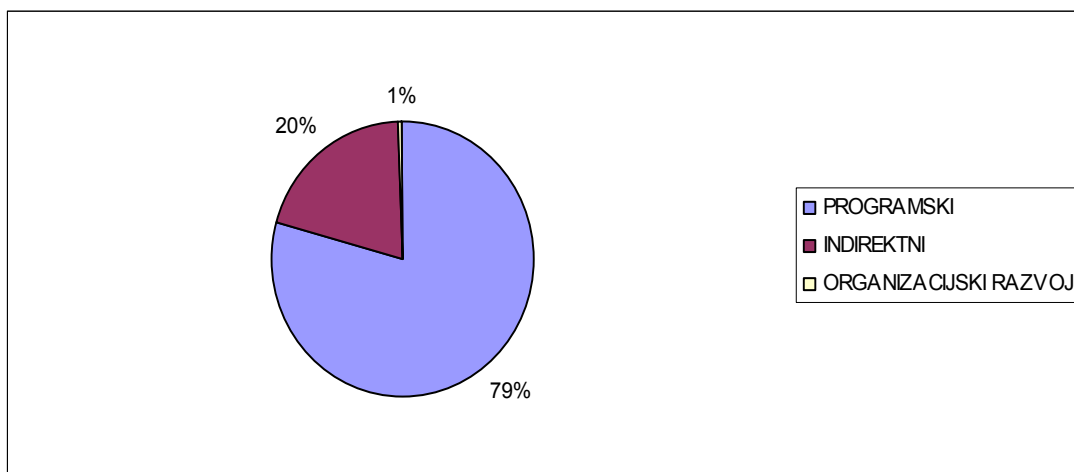
FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2008. GODINU

PRIHODI	HRK	EURO
1. Europska komisija	1.055.083	144.050
2. Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva	99.057	13.524
3. CARE International	257.124	35.105
4. Norwegian People's Aid	331.413	45.248
5. Sredstva iz državnog proračuna i proračuna lokalne samouprave	397.385	54.255
6. The Balkan Trust for Democracy	167.181	22.825
7. British Council	4.860	664
8. Vlastita sredstva	23.500	3.208
9. Članarina	2.100	287
10. Center for Reproductive Rights NY	4.603	628
11. Ostali prihodi	3.888	531
12. Preneseni prihod	875.873	119.582
UKUPNI PRIHODI	3.222.067	439.907

DONACIJE U ROBI I USLUGAMA	HRK	EUR
BESPLATAN MEDIJSKI PROSTOR	16.500.000	2.252.737
VOLONTERSKI RAD	148.240	20.239
OPREMA	2.340	319

RASHODI	HRK	EURO
1. PROGRAMSKI		
Programsko osoblje	612.898	83.679
Edukacijske aktivnosti	618.907	84.499
Putni troškovi	181.017	24.714
Izdavaštvo	107.528	14.681
Kampanja	133.546	18.233
Konferencije	122.965	16.788
Analiza politika	36.314	4.958
WEB i promocija	43.773	5.976
Evaluacija	37.800	5.161
UKUPNO	1.894.748	258.689
2. INDIREKTNI		
Administrativno osoblje	256.498	35.020
Najamnina i režije	16.835	2.298
Komunikacijski troškovi	28.148	3.843
Administrativni troškovi	70.830	9.670
Troškovi opreme i održavanja	32.988	4.504
Financijske revizije	55.959	7.640
Ostali troškovi	22.562	3.080
UKUPNO	483.820	66.056
3. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ	14.996	2.047
UKUPNI RASHODI	3.393.564	325.873

Ukupni prihod CESI-ja u 2008. godini je 2.346.194 kn, sredstva prenesena iz prethodnog razdoblja su 875.873 kn. Ukupni rashod je 2.393.564 kn, te višak prihoda iznosi 828.503 kn i koristit će se u 2009. za troškove tekućeg razdoblja. Bilanca na 31.12.2008. godine iznosi 1.076.043,55 kn.

Dodatak 1.

Popis škola uključenih u edukacijske aktivnosti i kreativne projekte u okviru **Nacionalne kampanje za prevenciju rodno uvjetovanog nasilja među mladima "Šutnja nije zlato":**

1. Srednja škola fra A. Kačića Miošića, Makarska
2. Ekonomska škola Požega
3. Učenički dom srednje škole Pakrac
4. I. gimnazija Osijek
5. Obrtnička škola Požega
6. Hotelijsko-turistička i ugostiteljska škola Zadar
7. Gimnazija Čakovec
8. Druga srednja škola Beli Manastir
9. SŠ "Stjepan Ivšić", Orahovica
10. Ekonomska i trgovačka škola, Čakovec
11. Turističko-ugostiteljska škola, Šibenik
12. Ekonomska i birotehnička škola, Bjelovar
13. Gimnazija A.G. Matoša Samobor
14. Graditeljsko-geodetska škola Osijek
15. Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac
16. Ugostiteljsko-turistička škola Osijek
17. Strukovna škola Pula
18. Medicinska škola Osijek
19. Srednja škola Ivan Švear Ivanić Grad
20. Srednja škola Zabok
21. Gimnazija Eugena Kumičića Opatija
22. Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb
23. Osnovna škola Rudeš, Zagreb
24. Srednja škola Čazma
25. Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
26. Učenički dom Virovitica
27. Gimnazija Fran Galović Koprivnica
28. Škola likovnih umjetnosti Split
29. Medicinska škola Bjelovar
30. Upravna i birotehnička škola Zagreb
31. Zrakoplovna tehnička škola R. Perešina, Velika Gorica
32. Nezavisna udruga mladih, Lepoglava
33. Gimnazija Sisak

34. III. gimnazija Split
35. Kemijsko-grafička škola Rijeka
36. Dom mladih Rijeka
37. Učenički dom Ivan Mažuranić, Zagreb
38. Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga, Križevci
39. Informacijski centar za mlade – Info zona, Split
40. HUK Knin
41. Srednja strukovna škola Samobor
42. Gimnazija Karlovac
43. Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola, Zadar
44. Škola za tekstil, dizajn i primijenjene umjetnosti, Osijek
45. Gimnazija Bernardina Frankopana Ogulin
46. Srednja škola Krapina
47. Srednja škola Pregrada
48. Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka
49. Poljoprivredna i veterinarska škola "Arboretum Opeka" Vinica
50. Srednja škola Prelog
51. Srednja škola Bedekovčina
52. Srednja škola Pakrac
53. III. gimnazija Osijek
54. Srednja škola Metković
55. Gimnazija Dr. Ivana Kranjčeva Đurđevac
56. Dom učenika Sušak, Rijeka
57. Škola za medicinske sestre Vrapče, Zagreb
58. Udruga studenata socijalnog rada, Zagreb